

skab til - og dermed mulighed for over for den pågældende myndighed at anmode om aktindsigt i - en række sager og dokumenter, hvis eksistens der ellers ikke ville være kendskab til. Det kan ikke mindst styrke pressens muligheder.

Det kunne overvejes at placere regler om journal- og postlister i forvaltningsloven, fordi de er vigtige for den almindelige sagsbehandling. Under hensyn til, at offentlighedens ret til indsigt i journal- og postlister er central, foreslås reglerne indsat i offentlighedsloven. Det er ud fra lignende betragtninger, at reglen om notatpligt i sin tid blev placeret i offentlighedsloven.

Nogle forvaltninger fører hverken journal eller anden form for ordnede optegnelser over, hvilke dokumenter der hører til en sag. Det medfører dels stor usikkerhed over, om der faktisk bliver givet aktindsigt i alle relevante dokumenter, dels tager det uforholdsmæssigt lang tid at finde dokumenterne frem. Fra tid til anden åbenbares decideret rod i forbindelse med offentlig forvaltning; se f.eks. Folketingets Ombudsmands beretning fra 1993 - sag nr. 21-3 - vedrørende færgerne »Ask« og »Urd«. Denne sag afslørede, at DSB's arkivering var særdeles mangelfuld. Ombudsmanden anførte: »Det forhold, at en myndighed undlader at foretage en samlet registrering af de dokumenter, der hører til en sag, kan således indebære en ikke uvæsentlig forringelse af borgernes retsstilling efter offentlighedsloven, bl.a. i tidsmæssig henseende. Hertil kommer, at der under forhold, hvor der ikke er overblik over, hvor sagens dokumenter befinder sig, også i andre henseender kan være risiko for, at myndighedens arbejde ikke bliver udført på fuldt betryggende måde.«

Ifølge Folketingets Ombudsmand bør offentlige myndigheder foretage journalisering efter principperne om god forvaltningsskik. Justitsministeren har med henvisning hertil anført, at der ikke er behov for en særlig lovbestemmelse om offentlige myndigheders journaliseringspligt, og ministeren tilføjer, at Folketinget har undladt at lovgive om andre forvaltningsretlige spørgsmål, der hører til god forvaltningsskik, jf. justitsministerens svar af 31. marts 1995 på spørgsmål nr. 3 vedrørende B 60 (B 60, folketingsåret 1994-95, bilag 3). Det er korrekt, men der kan på den anden side også henvises til, at Folketinget i forvaltningsloven ved lov har fastsat en række vigtige regler, som tidligere alene hørte under begrebet god forvaltningsskik, f.eks. reglerne om partshøring og begrundelse. Reglen om notatpligt i offentlighedsloven er ligeledes en konkretisering af god forvaltningsskik. Lovregler har klart større gennemslagskraft, og lovregler kan - til forskel fra principper om god forvaltningsskik - håndhæves af de tilsyns- og

klageinstanser, der kun fører legalitetskontrol, f.eks. det almindelige kommunaltilsyn (tilsynsråd og Indenrigsministeriet).

Vedrørende anvendelsen af postlister ved offentlige myndigheder er der under behandlingen i Folketingets Retsudvalg af SF's beslutningsforslag nr. B 60 samlet en række oplysninger, jf. justitsministerens svar af 31. marts og 23. juni 1995 på spørgsmål nr. 1-3 og 7-8 vedrørende B 60 (B 60, folketingsåret 1994-95, bilag 3 og 7). Kun få ministerier oplyser, at de i dag udarbejder postlister, og i så fald sker det kun til internt brug. På spørgsmål fra Kommunernes Landsforening har 79 kommuner oplyst, at de udarbejder postlister (for de flestes vedkommende elektronisk), mens 97 har oplyst, at de ikke gør. I en skrivelse fra 1991 har Kommunernes Landsforening oplyst, at 14 kommuner benytter åbne postlister; i dag er tallet, så vidt vides, oppe på 21 kommuner. Et par af disse kommuner - Thyholm og Nordborg - har i 1990 givet detaljerede beskrivelser af fremgangsmåden ved åbne postlister, og begge kommuner anfører, at tidsforbruget er minimalt. I modsætning hertil forudser en række ministerier, at postlister - og især åbne - vil kræve en meget stor arbejdsindsats. Der er dog også nogle statslige myndigheder, der har positive erfaringer med postlister og beskriver arbejdsindsatsen som meget lille, f.eks. Hendes Majestæt Dronningens Adjutantstab, Statens Luftfartsvæsen og Tilsynet med Privatbanerne.

Det fremgår af beretningen fra Folketingets Ombudsmand fra 1994 (side 79), at Justitsministeriet og Finansministeriet har haft den opfattelse, at borgerne ikke havde ret til aktindsigt i postlister ifølge den nuværende offentlighedslov. Justitsministeriets Lovafdeling har anført den meget besynderlige begrundelse, at en almindelig adgang til postlister ville kunne føre til, at journalister og andre ville kunne få mulighed for at identificere sager, som de ellers ikke ville have kendskab til. Ministerierne har åbenbart haft den opfattelse, at det skulle være så svært som muligt at udnytte offentlighedsprincippet. Ombudsmanden fastslår i sin udtalelse, at de postlister, der faktisk udarbejdes i dag, er omfattet af offentlighedsprincippet. Den omstændighed, at der ikke i dag gælder en pligt til at føre postlister, kan naturligvis ikke føre til, at lister, der faktisk føres, er undtaget. Det fremgår af Landbrugs- og Fiskeriministeriets skrivelse til Folketingets Retsudvalg i foråret 1995 (B 60, folketingsåret 1994-95, bilag 7), at dette ministerium fortsat lever i en vildfarelse på dette punkt. De holdninger, der herved er kommet til udtryk fra ministerier, understreger, hvor vigtigt det er at gennemføre lovregler om journal- og postlister.

6. Det er vigtigt, at alle synspunkter kan komme